

Pygamberimiziň keşbi, ahlagy we edebi: Wepalylygy

Category: Kitapcy, Pedagogika we edep-terbié

написано kitapcy | 23 января, 2025

Pygamberimiziň keşbi, ahlagy we edebi: Wepalylygy
PYGAMBERIMIZIŇ KEŞBI, AHLAGY WE EDEBI

► **WEPALYLYGY**

Resuly Kerim (s.a.w) wepaly adamdy, lebzine ygrarlydy, bir aýdanynda durardy, sözünden dänmezdi. Özüne, töweregindäki sahabalara kömek edeni asla unutmazdy, dostlary bilen görüşüp, olaryň hal-ýagdaýlaryny sorap durardy, muslimanlara-da şeýle etmegi maslahat bererdi. Ine, muňa bir mysal:

Abdylla ibn Ebil-Hamsa (r.a) şeýle gürrüň berýär:

– Hezreti pygamber bilen söwda etdim. Şonda men oňa biraz garaş, ynha gelerin diýdim. Ýöne oňa gelerin diýip söz berenimi unudaýypdyryn. Aradan üç gün geçenden soňra birden ýadyma düşdi. Onsoň, üç gün geçirip barsam, ol şindem şol ýerde maňa garaşyp duran eken.[1]

Ine, görüşüniz ýaly, pygamberimiz wadasında tapylýan täjir bolupdyr. Ol ýöne bir ýoldaşyna-da garaşaýmandyr-da, eýsem, «onuň başyna bir iş düşäýen bolmasyn» diýip, howatyrlanan hem eken.

Bir gezek Hebeşistan hökümdarynuň ilçileri pygamberimiziň huzuryna gelenler. Pygamberimiz olar bilen gaty içgin gyzyklanypdyr. Sahabalardan käbirleri: «Eý, Allanyň Resuly! Özümüz hyzmat ederis, siz dynjyňzy alyberiň, bize näme etmelidigini aýtsaňyz bolany» diýýärler. Emma pygamberimiz olara şeýle jogap beripdir: «*Bular Hebeşistana göç eden sahabalarymyza ýer görkezip, hyzmat edipdiler. Olaryň eden ýagşylygy üçin men olara hyzmat edesim gelýär.*»

Mutýym ibn Adiý kureýş inkärçileriniň baştutanlaryndan biridi. Bir gezek Taifden gelýärkä, duşmanlary pygamberimizi şahere goýbermeýärler. Pygamberimiz öñünde duran mekgelileriň

birnäçesinden hemaýat etmeklerini sorady. Ýöne olaryň hemmesi ony ret edýärler. Diňe Mutýym Oňa arka çykýar. Ogullaryny ýaraglandyryp, hezreti pygamberi şähere tarap alyp gaýdýar. Aradan ýyllar geçdi, Bedir söweşinde Mutýym hem beýleki kureýşler ýaly muslimanlara garşy uruşýar we söweşde heläk bolýar. Hezreti pygamberimiziň şahyry Hassan onuň ölümünü ýatlap ýazan bir goşgusynda Mutýymyň pygamberimize şol eden kömeginden söz açyp, ony ýagşylykda ýatlaýar. Pygamberimiz onuň özüne eden ýagşylygyndan diýseň razydy. Duşmanyň ýesirlerini näme etmelidihi barada jedelleşip durkalar, pygamberimiz: «*Mutýym ibm Adiý diri galyp, menden ýesirleri diläm bolsady, men bularyň baryny gara şayy alman boşadardym*» diýýär.[2]

Hezreti pygamberimiz öz soýuzdaşlaryna (ýaranlaryna) diýseň we paly adamdy. Hudeýbiye ylalaşygynда muslimanlara tarapdar bolan Beni-Huzaýe kowmy kureýše tarapdar bolan Beni-Bekiriň zulmuna sezewar bolýarlar. Bu zulmy kureýşler hem aşaklyk bilen goldaýardylar. Huzeýeliler öz ýagdaýyny hezreti pygambere ýetirenlerinde ol ur-tut kureýslere ultimatum iberdi we goşun toplamaga başlady. Bu waka Mekgäniň alynmagynyň sebäbi bolubam taryha girdi. Şeýlelikde pygamberimiz zuluma uçran soýuzdaşyny ýeke taşlamaýan adam bolup çykýar.[3]

Pygamberimiz öz ýanyна alysdan gelýän taýpa ýolbaşçylaryny myhmanhanalara ýerleşdirerdi, olaryň aladasyny ederdi, mugallymlar taýýarlardy, maddy mätäçliklerine seredýän ýörite adamlar bellärdi, yzyna, kowumlaryna gaýtmakçy bolanlarynda azyk taýýarladýardy, täze lybaslar alyp, sowgat bererdi. Yslam dini bilen gyzyklanyp, Medinä gelen bu adamlary ýatlaryndan çykmaý mähir bilen ýola salardy.

[1] Ibn Sad «Tabakat», VII, 59; Şibli «Asry-Sagadat», I, 137.

[2] A.Azzam «Resuly Kerimiň nusgalyk ahlagy», terj. H.Karaman, 36.

[3] A.Azzam «Resuly Kerimiň nusgalyk ahlagy», terj. H.Karaman, 3. Pedagogika we edep-terbiye